

6. Семенишена Н.В., Сысак Э.А. Институт бухгалтерского учета Украины: особенности отражения информации о земельных ресурсах. *Теория и практика промышленного развития экономических систем : сборник научных трудов* ; под ред. Е.П. Карлиной, А.А. Кушнер ; Астрахан. гос. техн. ун-т. Астрахань : Изд-во АГТУ, 2012. С. 333-336.

Королькова Ангеліна

здобувач освітнього ступеня «магістр»

Семенишена Наталія

к.е.н., доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ІННОВАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ З ПИТАНЬ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Земельні ресурси для сільськогосподарських підприємств є найбільш цінним активом, який служить основою здійснення їхньої діяльності загалом. З огляду на це, питанням обліку та оцінки цих ресурсів приділяється багато уваги. Українські науковці на запити практики піднімають у своїх публікаціях важливі проблеми, вирішення яких дозволить уникнути низки негативних явищ, що пов'язані з використанням землі. Насамперед йдеться про оцінку, оренду та умови використання землі в процесі діяльності суб'єктів аграрного сектора. Не менш актуальними є питання колективного й індивідуального володіння земельними ресурсами та ідентифікація відповідних прав. З точки зору обліку, як юридичної основи землекористування суб'єктами аграрного сектору, важливими актуальними питаннями є правильність документального відображення операцій з землею.

Облікову проблематику досліджували низка українських науковців і практиків, зокрема Алексенко А., Заболотчук А., Калетнік Г., Коваль Л., Остапчук С. та інші. Але незважаючи на усесторонній та детальний розгляд проблематики облікового відображення земельних ресурсів і вирішення низки неузгодженостей, які існували в системі документального й рахункового забезпечення, окремі питання залишились недостатньо проаналізованими дослідниками. До них слід віднести нормативно-правове регулювання та потребу в узгодженості положень різних законодавчих актів. В світлі прийняття нових юридичних норм, цей напрям дослідження набуває ще більшої актуальності.

10 липня 2018 року Верховна Рада України прийняла надзвичайно важливий і потрібний Закон України від 10.07.2018 р. №2498-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні» [3]. Забігаючи наперед, слід зауважити, що введення в дію названого Закону заплановано на 01.01.2019 р. Таке відтермінування пов'язане не лише з потребою здійснення підготовчих робіт, а й необхідністю врахування логіки щодо звітного періоду, що важливо для складання звітності й ведення бухгалтерського обліку. Основною метою прийняття Закону слід вважати потребу в створенні ефективного механізму використання земельних ресурсів. Однак іншою, не менш важливою, причиною його розробки й затвердження є необхідність подолання ряду спірних питань і неузгодженостей, що виникали між учасниками земельних відносин. Проаналізуємо основні моменти, передбачені в законі. Найпершою його особливістю є розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо вирішення питань, пов'язаних з земельними відносинами. Цим Законом надано окремі додаткові правові можливості громадам для забезпечення сталого розвитку їх територій, раціоналізації використання землі як природного ресурсу, збільшення надходжень до місцевих бюджетів тощо.

Суттєве значення, зокрема, мають положення Закону щодо передачі земель, котрі перебували у віданні ліквідованих сільськогосподарських підприємств, в комунальну власність територіальних громад. В такому випадку ці землі зараховуються в склад активів територіальних громад і мають обліковуватися відповідно до чинних норм для державного сектора. Аналогічний підхід Закон рекомендує застосувати і щодо земель несільськогосподарського призначення, які залишаються після паювання, котре дозволене здійснювати за рішенням загальних зборів членів колективних сільгосппідприємств до 2010 р. Додаткові можливості отримують також територіальні громади щодо нерозподілених земельних ділянок. Вони передаватимуться в тимчасове розпорядження громад, а останні матимуть право здачі їх в оренду до моменту державної реєстрації права власності на такі ділянки. Таке положення створює для громад додаткове джерело надходжень до місцевого бюджету у вигляді орендної плати. Взяття сільськогосподарськими підприємствами таких земель в оренду означатиме необхідність сплати орендної плати за них і їх облік як орендованих засобів на позабалансовому рахунку, відповідно до вимог П(С)БО 14 «Оренда».

До позитивних рис прийнятого Закону слід віднести зміни, які він вносить до ст. 13 Закону України «Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)» №899-IV (в редакції від 27.06.2015 р. №497-VIII) щодо нормативно-правового визначення понять «невитребувані земельні частки (паї)» та «нерозподілені земельні ділянки». Таким чином вирішено проблему, котра викликала численні спори.

Тепер нерозподіленою земельною ділянкою є земельна ділянка, яка відповідно до проекту землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) увійшла до площі земель, що підлягають розподілу, але відповідно до протоколу про розподіл земельних ділянок не була виділена власнику земельної частки (паю). Невитребуваною є земельна частка (пай), на яку не отримано документа, що посвідчує право на неї, або земельна частка (пай), право на яку посвідчено відповідно до законодавства, але яка не була виділена в натурі (на місцевості) [3]. Такі ділянки передаються у відання територіальної громади і за її рішенням можуть також передаватися в оренду на строк до дня державної реєстрації права власності (до 01.01.2019 р. право обмеженого розпорядження такими ділянками належить до каденції районних держадміністрацій). Граничний строк оформлення прав власності власником, який з тих чи інших причин не приватизував свою ділянку і яка тимчасово перебуває в розпорядженні райради, а з 01.01.2019 р. переходить в розпорядження відповідного органу місцевого самоврядування – до 01.01.2025 р. Після 01.01.2025 р. така невитребувана земельна частка (пай) після формування її у земельну ділянку за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради (у разі необхідності формування) за заявою відповідної ради на підставі рішення суду передається у комунальну власність територіальної громади, на території якої вона розташована, у порядку визнання майна безхазяйним. Після спливу одного року з дня взяття на облік безхазяйної нерухомої речі вона за заявою органу, уповноваженого управляти майном відповідної територіальної громади, може бути передана за рішенням суду у комунальну власність [3]. Розгляд заяви органу місцевого самоврядування про визнання земельної ділянки безхазяйною здійснюється відповідно до вимог ст. 329-333 Цивільного процесуального кодексу України.

Позитивно слід оцінити також формулювання ст. 14, яка визначає підхід до використання й розпорядження землями, що залишилися у колективній власності суб'єктів господарювання аграрного сектору, а також надання органам місцевого самоврядування права самостійно визначати й затверджувати базу оподаткування для земельних ділянок при визначенні розміру земельного податку або орендної плати за землю, досліджувати відповідність технічної документації з нормативної грошової оцінки земельних ділянок нормам чинного законодавства тощо [3]. Позитивно оцінюючи норми досліджуваного закону в цілому, слід акцентувати увагу і на його деяких недоліках. Найперше варто вказати на відсутність визначення поняття «масив земель сільськогосподарського призначення», «консолідація земель» [1] та деяких інших понять, які використовуються в ньому. Це негативно позначається на земельних взаємовідносинах і може викликати дискусії та власні трактування. До недоліків Закону слід віднести також наявність тимчасових положень і посилання на ще не затверджений Закон України «Про обіг земель сільськогосподарського призначення».

Список використаних джерел

1. Алексенко А. Земельні відносини: нові повноваження ОМС і не тільки. Місцеве самоврядування. 2018. №9. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2018/september/issue-9/article-39254.html>
2. Коваль Л. В., Заболотчук А. В. Облік земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств в Україні. *Ефективна економіка*. 2018. №14. URL :http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/46.pdf.
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні» від 10.07.2018 р. №2498-VIII.

Малишко Тетяна
студентка

Дуганець Наталія

к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ПРОБЛЕМИ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ РОЗРАХУНКІВ ЗА НАДАНИМИ ПОСЛУГАМИ

З метою диверсифікації джерел доходу сільськогосподарські підприємства в сучасному економічному середовищі України стали все більше займатись діяльністю з надання послуг юридичним та фізичним особам. Для деяких підприємств ця діяльність сьогодні забезпечує значну частку їх доходу.

Для сільськогосподарських підприємств, як і для підприємств інших галузей економіки, важливим є погашення заборгованості одержувачів послуг у найкоротші терміни. Своєчасне та обов'язкове повернення активів, вилучених з грошового обігу підприємства в такий спосіб, впливає на рівень ліквідності, платоспроможності, а також на одержання економічних вигод у майбутньому від використання повернутих в оборот ресурсів.

За таких умов на бухгалтерський облік розрахунків з одержувачами послуг покладається завдання забезпечити контроль за своєчасністю та повнотою погашення заборгованості контрагентами за наданими їм послугами.

Проведені нами дослідження показали, що проблеми відображення в